

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišče, I. nadstropje.

Rekopisi se ne vračajo.

Čist izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Šalep uredništva ob 11. uri
popoldne.

Ne frankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravištvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.30
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (insetate)** se
plačuje od četrstopenne
petit vrste po 12 h, za
večkrat natis primeren
popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Štev. 9.

Telefonska številka 65.

Celje, v četrtek, dne 13. januarja 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Za odpravo bernje.

Govor posl. dr. V. Kukovca v štaj. dež. zboru
dne 12. januarja 1910.

Visoka zbornica! Da se me ne bi krivo ra-
zumevalo, odločno izjavljam, da moj predlog za od-
pravo bernje ni naperjen zoper kako institucijo
ali kak stan. S strogo gospodarskega stališča kot
kmečki poslanec hočem opozoriti deželni zbor na
njegovo dolžnost, da odpravi odstoječe krivice, ki
se godijo vsled bernje našemu kmetu. Dokazal
vam bom, da bi bila bernja, če bi se deželna
postava upoštevala, že davno odpravljena. Stvar
glede odprave bernje je namreč kratko sledeča:

V točki 2. cesarskega patenta z dne 7. sept.
1848 je odredil cesar Ferdinand I. to-le: „Zem-
ljišča se morajo razbremeniti.“ S patentom z dne
4. marca 1849 se je sicer izreklo, da še niso od-
pravljene davki v naturalijah, kateri se dajejo
cerkvam in župniščem, vendar pa se je izrecno
odredilo, da se morajo tudi ti davki odkupiti. —
Odkup teh davkov v domačih pridelkih se je po-
zneje tudi na temelju posebnih deželnih zakonov
pričel in deloma tudi popolnoma izvršil. Za šta-
jersko smo dobili deželni zakon z dne 18. julija
1871, glasom katerega bi se naj izvršilo razbre-
menjenje zemljišč od naturalnih davkov cerkvam
in župniščem. Uradni poduk z dne 13. oktobra
1872 in odlok namestnijske z dne 8. nov. 1872 sta
določila podrobnosti glede začetka in konca do-
tičnega roka, v katerem so se imele prijaviti želje
glede odkupa bernje. V omenjenem deželnem za-
konu se namreč pravi, da se morajo oni, ki imajo
pravico do bernje, javiti tekom enega leta; ko ta
rok poteče, se enake prijave in prošnje več ne
upoštevajo. Odkupna vsota bi se imela v 20 letnih
obrokih plačati davkarji.

Nečuvno je, da se ta postava v največ farah
na Spodnjem Štajerskem ni izvršila. V celjskem
okraju se je bernja formalno odkupila v 10 farah,
v 7 še ne, v gornjegrajskem v 7 farah, v 5 še
ne, v laškem okraju v 5 farah, v 8 še ne, v vran-
skem okraju sploh v nobeni fari! To je nemar-
nost! Kjer so bili župljani odkupljeni, so plačali
v 20 letih, torej do 1892 v jednakih zneskih vse.
Kjer se pa odkup ni izvršil, dajajo 38 let ed-
naki znesek in bo še šlo tako stoletja naprej,
če deželni zbor ne poseže vmes!

Jasno je, da glasom teh postavnih določb
cerkve in župnišča nimajo več nobene pravice do
bernje, tudi tam ne, kjer se ni odkupljena, ker
niso svojih zahtev pravočasno naznanila, da bi se
lahko izvršil odkup. Faktično pa pomožni duhov-
niki in cerkveni služabniki na kmetih še danes
popolnoma nepravilno zahtevajo davek v do-
mačih pridelkih in pobirajo ob času žetve, trgatve
in tudi še ob drugih prilikah od hiše do hiše,
ravno tako kakor da se ne bi nikoli izvršil ozir.
odredil odkup bernje. Samo po sebi umevno je,
da se kmetje zaradi tega pritožujejo pri političnih
oblastih, katere pa, zdi se mi, mnogokrat ne vedo,
ali je še bernja dopuščena ali ne. Pred kratkim
časom je n. pr. občinski urad Dramlje v celjskem
okraju prepovedal kaplanu napovedano pobiranje
bernje; to prepoved je potrdilo tudi celjsko okr.
glavarstvo. Pozneje se je pa na pritožbo tamoš-
njih gg. duhovnikov odločilo, da je bernja kot
prostovoljna bernja dovoljena. Vsakdo mi bo
rad priznal, da to spreminjajoče se naziranje ni
prijetno niti za cerkev in duhovščino niti za pri-
zadete posestnike. Deželni zbor, kateri je sklenil
odkup in pozval upravičence, naj se pravočasno
javijo, je edini upravičen izjaviti, da one bernje,
ki niso bile pravočasno naznanjene in odkupljene,
niso postavno upravičene.

Kaj pa je prostovoljna bernja? Ako hočemo
za njo najti pravno utemeljitev, moramo poseči
daleč nazaj še pred zemljiško odvezo. Dvorni de-
kret na štajersko deželno oblastvo z dne 21. dec.
1826 pravi, da je prostovoljna bernja, kjer vobče
obstoji, le ono, kar občina nadarbinarju na ljubo
več da ko ima pravico dobiti. In na temelju tega
starega dvornega dekreta bi se še naj danes iz-
vajala pravica za prostovoljno bernjo! Tudi taka
bernja se mora prepovedati in odstraniti.

Gospoda moja! Nočem se danes spuščati v
natančnejše razpravljanje tega zamotanega vpra-
šanja. Jaz ga premetavam, da to še enkrat po-
vdarjam, le z gospodarskega stališča, ker vem, da
je v tem oziru zelo važno za prizadeto prebival-
stvo. Kakor sem že poprej omenil, se je deželnim
zborom naročilo, da izvršijo odkup naturalnih
davkov cerkvam in župniščem in zagadelj mislim,
da je naš deželni zbor najkompetentnejši forum za
odpravo nepravilnih kolektur, katere še vedno

obstoje. Zategadelj sem ta predlog vložil in prosim
da se ga odkaže političnemu odseku.

Politična kronika.

Štajerski deželni zbor.

22. seja dne 12. jan.

V včerajšnji seji je najprej predlagal načel-
nik finančnega odseka, pl. Kellersperg, naj se
odkaže poročilo dež. odbora glede nadaljnjega do-
neska za podporo jubilejne obrtniške razstave v
Gradcu l. 1908 in prošnjo centralne zveze obrt-
niških pridobinskih in gospodarskih zadrug v
Gradcu za prometno glavnicu v znesku 100 tisoč
kron skupnemu finančno-obrtniškem odseku. Ob
tej priliki bode dobro spomniti slovenske člane
tega odseka, naj povedo Nemcem, kako so v na-
rodnem oziru postopali pri dotični jubilejni obrt-
niški razstavi, za katero mora dežela še vedno
pokrivati primankljaj!

Na interpelacijo nemških klerikalcev je od-
govoril dež. odbornik Hoffmann-Wellenhof, da
znaša legat za stavbo umetniškega doma v Gradcu
174.700 kron; sklicala se bode v kratkem konfe-
renca vseh prizadetih činiteljev za kraj, čas in
način stavbe, misli pa, da omenjena vsota ne bode
zadostovala.

Sledila so prva čitanja predlogov. Predlogi
nemškega klerikalca Kanzlerja za izboljšanje de-
želnih lesnih delavcev, nadalje nemšk. klerikalca
dr. Puchasa za preuredbo deželnih uradov, tako
da bi se rabilo manj, a boljše plačanih moči, ko-
nečno predlog istega poslanca za izrabljanje vod-
nih sil, so se odkazali odsekom. Slednji predlog
se glasi: Štajerska dežela izrabi takoj vodne sile
dežele za zgradbo električnih central, katere bodo
dajale luč in silo kmetijskim gospodarstvom in
deželnim železnicam. Kmečkim posestnikom se naj
dado iz deželnih sredstev brezobrestna posojila
za instalacijo električnih naprav in nakup po-
trebnih motorjev.

Dr. Kukovčev utemeljitev predloga za ko-
nečno odpravo in pojasnitev vprašanja glede
bernje priobčujemo na vvodnem mestu. Odgovarjal
mu je dr. Benkovič, kateri je med drugim trdil,
da duhovščini itak ni nič na bernji. (Klici pri nemških nacionalcih in socialistih: Čemu se torej razburjate?) in da je potrebno
duhovnikom plače zvišati. Bil je edini
„kmečki“ poslanec v štaj. deželnem zboru, ki je
zagovarjal bernjo in zvišanje duhovniških plač v
imenu svojih „kmečkih“ tovarišev poslancev! Ker
je dr. Korošec očital socialistom „delavske kraj-
carje“, katere pobirajo, je došlo med njim in soci-

LISTEK.

Anton Novačan:

Srčev kralj.

Povest iz Slavonije.

(Dalje.)

V meni je zavrela kri... Če se danes spom-
nim tistega prizora, zarudim sramote pred samim
seboj in ne morem opravičiti svojega nehanja.
Kajti v meni se je bila vzbudila mogočna strast,
moriti in ubijati. Snel sem raz steno samokres,
nameril ga na Maksimovo glavo in kričal divje:

— Proč, razbojnik, lopov, ubojicu*! ...

Bil sem menda smešen in moral sem biti sme-
šen. V očeh so mi že stale solze in od razburjenja
sem se tresel po vsem životu. Maksim je to opazil
in se je samo smehljal. Z levico je razgalil prsi
in rekel:

— Streljaj! —

Tedaj se je zajokala v zibelji mala Zdenka.
Prebudila se je menda iz svojih otroških sanj in
je zajokala... Meni je omahnila roka. Zalučal
sem samokres v kot ter stopil k oknu in pritisnil
čelo na mrzlo steklo.

Nastala je tišina. Tudi dete je umolknilo,
menda iz strahu pred divjim možem. Žena je še
vedno slonela na naslonjaču in je bolešno ihtela...

— Zakaj se me bojita — je povzel Maksim
— saj vaju nisem prišel moriti! Anka je tvoja
žena in jaz nimam pravice, da ti jo jemljem. Ne
boj se in odpusti mi, ako me je prignalo hrepenenje,

videti svojo ljubezen in pozdraviti njenega sre-
nega soproga... V vajinih očeh vidim solze,
nemara vaju je ganila moja pesem? Vesta tista
pesem, ki je pozdravila po dolgih letih nezvesto
ljubezen... Kaj ne, kako se lepo poje? Ha, ha,
Anka, zakaj si prelomila dano besedo? Pa...
Če te moja pesem ne ubije, me nisi ljubila ni-
koli...

— Maksim, ni res... je kriknila Anka in
je planila po koncu.

A on je že izginil skozi duri. Postala je za
hip na pragu, potem je zaihtela in je šla za
njim...

„Srčev kralj“, sem siknil besno in sem
pogledal na Zdenko, ki je zopet zaplakala...

4.

Da, tako je bilo... Maksim je postal raz-
bojnik in se je utaboril s svojimi hajduki v pa-
puškem gorovju. Ropal je in kradel po župniščih
in po plemiških dvorih, da je bil kmalu strah in
trepet bogaboječim župnikom in miroljubnim ari-
stokratom. K župniku v B. se pripelje nekega
dne kočija in iz kočije stopi lepo napravljen gos-
pod. Župnik je bil ves v zadregi, misleč, da je
prišel najmanj kak vladni svetnik po posebnih
instrukcijah deželne vlade. Seveda ga je osupnilo
še bolj, ko izvleče elegantni gospod iz pasa
samokres in ukaže trepetajočemu in bogaboječemu
božjemu namestniku, da odpre blagajnico. Pobral
je precej visoko vsoto in se je odpeljal, kakor je
prišel. Po opisu se je zvedelo, da je bil Maksim.
Taka hudodelstva so bila na dnevnem redu, toda
nikdar se ni čulo, da bi bil umoril človeka. Ko

pa je umrla moja žena, tudi ljudem ni več pri-
zanašal in je ubijal brez usmiljenja...

Moja žena je umrla... Tisto noč je taval
na pol oblečena po snegu, zjutraj je pa poslala
njena mati po mene. Anka se je zatekla k njej
in je morala takoj leči... Ni dolgo živela;
komaj teden dni... Hudo vnetje pluć jo je za-
dušilo in od mene se je poslovila z dolgim, žalost-
nim pogledom, katerega nosim še danes v svojem
srcu... Ne premišljuje nikoli, da li me je tisti
pogled prosil odpustanja, ali pa mi je očital trdo-
srčnost, ki sem jo kazal napram njej. Pa ni bila
trdosrčnost... Neka udana topost obupa se me
je bila polastila tiste usodepolne dni in šele po-
zneje sem začutil rano, katere se ni zarasla do
dandanes... Pokopali smo jo nekega zimskega
popoldne in ko sem se vračal s pokopališča, je
zahajalo zimsko sonce... Žalosten mrak zim-
skega podvečera se je bližal od vzhoda in kmalu
je prišla noč, temna, dolga in neskončna...

A Maksim je ropal in moril. Pošiljali so žan-
darje in vojake nanj, pa niso nič opravili; kvečjemu
so vlovili kakega hajduka, ki pa je molčal in je
tajil, da bi bil kedaj z Maksimom v zvezi. Čudni
glasovi so krožili po deželi, ljudstvo si je pripo-
vedovalo o Maksimu sto in sto resničnih in ne-
resničnih anekdot. Povzdignilo ga je v bajnega
junaka, ki je neizmerno močan in nepremagljiv
in ki je prišel, da osvobodi ljudstvo od davkov,
da prežene spahijske in židovske oderuhe in da raz-
deli zemljo med siromake. Kajti Maksim ni kme-
tom storil nič žalega in je skoro ves naropan
denar razdelil med uboge; zato je bil tudi varen
pred izdajo.

Dalje prihodnjik.

*) Morilec.

jalisti do silnega kriča in psovanja, tako, da je moral deželni glavar sejo prekiniti. Nato je socij. Horvatek pripovedoval nekatere zgodbe o pobiranju bernje. Tako je obesil župnik v Gomilici male kose mesa, ki jih je dobil pri bernji, z imeni darovalcev na cerkvena vrata, da bi druge posvaril, naj ne dajejo tako malih komadov! Nekemu kmetu na Zg. Štajerskem, ki ni nič držal na zvonjenje proti tači, je koncem koncev celo naučno ministerstvo ukazalo, da mora dati mežnarju pleče za zvonjenje, četudi ničesar ne drži na njega! Nemški klerikalec dr. Puchas je izjavil, da so te zgodbe sicer pravljice, konečno je pa le s svojimi tovariši nemškimi klerikalci glasoval za dr. Kukovčev predlog.

Seja je bila opoldne zaključena.

d **Delovni načrt za bodoče zasedanje državnega zbora.** „Brüxer Zeitung“, Schreinerjevo glasilo, pravi, da je za začetek prih. zasedanja drž. zbora določen 10. febr. Vlada polaga največjo važnost na to, da se bode zbornica takoj posvetovala o finančnem položaju in o drž. proračunu. Vlada bode takoj v prvi seji klubovih načelnikov z vso energijo zahtevala, da se zbornica takoj loti posvetovanja o finančnem načrtu. Na to se bode dalo na dnevni red prvo čitanje državnega proračuna, da lahko proračunski odsek čim prej začne s svojim delom. Po rešitvi finančnega računa in proračuna pa bode vlada stopila s strankami v dotiko zaradi končne reforme poslovnega reda.

d **Naglo imenovanje.** Krščansko soc. strankino vodstvo je izjavilo na svoji seji pri dr. Luegerju, da ni niti najmanj vplivalo na imenovanje dr. Nagla za koadjutorja dunajsk. nadškofa.

Drobne politične novice.

v **Konflikt med Srbijo in Turčijo.** Naenkrat je izbruhnil precej oster konflikt med Srbijo in Turčijo. Ta je namreč začela izganjati iz škopeljskega vilajeta vse Srbe učitelje in učiteljice, ki so doma v kraljevstvu. Srbska vlada je zahtevala pojasnilo.

Iz domovine Betjarov. Iz katoliškega semenišča v Satmarju je bilo te dni 5 rumunskih teologov zaradi tega izključenih, ker niso med seboj govorili madžarski, temveč včas in skrivaj tudi rumunski.

„Napredna“ španska vlada. Barcelonska šolska komisija se je odločno uprla Moretovi nakani, da bi se zopet otvorilo 122 posvetnih šol v Kataloniji, da bi se na njih pončevalo po splošnem učnem načrtu, ki je v Španiji popolnoma nazadnjaški. Na tem mestu bodi tudi pomnjeno, da je bil sedanji ministerski predsednik Moret tako dolgo liberalen, da so mu pomagali republikanci in socialisti do vlade, sedaj je pa reakcijaren kakor je bil Maura.

Umirajoči Menelik. O stanju bolnega neguša abesinskega prihajajo iz njegove palače kamor ne sme vstopiti nobeden Evropejec zelo nesigurna poročila. Govori se, da cesarica zelo intrigira proti princu Jassui, katerega je Menelik določil za svojega naslednika. V mestu in pokrajini se je bati nemirov. Dopisnik „Berl. Tagbl.“ javlja iz Abdis Adebe, da paraliza pri Meneliku naglo napreduje. Sedanji regent Ras Tassama je sicer naklonjen Evropejcem in skrbi za njihovo varnost; kak položaj pa nastane, ako se pokrajinski glavarji zvežejo s cesarico proti njemu in prestolonasledniku, je pa težko reči.

v **Kramaf za ureditev narodnostnega vprašanja na Češkem?** Brnske „Lidove Noviny“ poročajo, da hoče Kramaf doseči postavno ureditev narodnostnih razmer na Češkem v drž. zboru. Za podlago bo porabil vladne predloge glede ustanovitve okrožij, katere pa bi se morale pravično preurediti. Kramaf upa, da mo bodo pri tem pomagali kršč. soc., socialisti in drugi Slovani. Zategadelj se tudi ne upira sklicanju deželnega zbora. Kršč.-soc. Koresp. „Austria“ pravi, da kršč. socialci nič ne vedo o tem načrtu. — „Hlas naroda“ pa javlja, da so Čehi pripravljeni za male koncesije Nemcem, ako ti omogočijo mirno zasedanje dež. zbora.

Prusi izganjajo Čeha. Pruska vlada je začela v obmejnih šlezijskih krajih izganjati Čeha in sicer baje v velikem številu. Odredba zadeva tudi take, kateri so se oženili z nemškimi dekleti.

Khuen-Hedervary si je pridobil k sodelovanju vodjo starih liberalcev, grofa Štefana Tiszo. Z njim in drugi 1867 aškimi politiki hoče Khuen ustanoviti novo dualistično stranko in si dobiti potom novih volitev večino. Kabineta si še ni sestavil, vendar pa se bode pri tem v prvi vrsti obrnil na može, ki so bili že pripravljeni vstopiti v Lukacsevo ministerstvo. V svojem programu ima tudi reformo volilne pravice, ki bi pa naj bila ožja od Kristoffljeve in širša od Andrassyjeve.

Državnozborske volitve v Pragi. Pri nadomestnih volitvah za dr. Srbov mandat je bilo oddanih 4422 glasov. Mladič dr. Rašin in nar. soc. Sokol prideta v ožjo volitev.

Ona društva, ki še niso poslala Zvezi narodnih društev za l. 1909 članarine, prosimo, da store to čim je.

Dnevna kronika.

z **1. redni občni zbor „Društva jugoslovanskih železniških uradnikov“** se vrši dne 16. t. m. ob 3. uri popoldne v hotelu „Balkan“ v Trstu s sledečim dnevnim redom: 1. Predsednikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Volitev odbora. 6. Slučajnosti. Tovariši, udeležite se polnoštevno občenega zbora! — Zvečer se pa vrši istotam družabni večer, na katerega vljudno vabimo vse tovariše in prijatelje ter znanke.

Osrednji odbor „D. j. ž. u.“

z **Mednarodna higijenska izložba** se bo vršila l. 1911. v Draždanah.

z **Odlikovani hrvatski arhitekt.** V umetniški jury za umetniško izložbo o priliki jubilejne izložbe v Buenos Airesu v proslavo stoletnice Argentine je poklican tudi hrvatski arhitekt g. Josip Marković.

z **Češki list v Kijevu.** V početku marca začne v Kijevu izhajati češki list „Čech na Rusi“. Uredoval ga bo Švihovsky. Društvo, ki bo izdajalo list, bo otvorilo obenem prvo češko knjigotržnico na Ruskem.

z **Narodni poljski kongres v Washingtonu.** Poljska narodna zveza, katere oddelek je v Chicagu, je naprosila predsednika Združenih držav Tafta, naj bi dovolil „kongres poljske narodne zveze v Washingtonu.“ Taft je dovoljenje dal. Kongres bo meseca maja in se bo bavil s političnimi, narodnimi, gospodarskimi, prosvetnimi in emigrantskimi vprašanji poljskega naroda. Bivši vodja poljskega kola v ruski dumi bode govoril o „postulatih narodne poljske politike“.

v **623 občin brez šol** je še danes v Galiciji. V teh občinah je človek, ki bi znal čitati in pisati, bela vrana. Žalostne razmere!

v **Dr. Ilešič v Zagrebu.** Včeraj 12. tm. je predaval predsednik „Slov. Mat.“ dr. Fr. Ilešič v mestni dvorani v Zagrebu o Napoleonovi Iliriji s kulturnega gledišča.

v **100.000 kron** za rodbine onih Srbov, ki so bili v zagrebškemu procesu obtoženi, je podaril veleposestnik Lazar Dnugjerski v Kikindi.

Izum Zagrebčana. „Agr. Tagbl.“ poroča, da je zagrebški urar Hübsch iznašel aparat, ki bi avtomatično naznanjal prihod vlakov na 1000 m daljave v isto daljavo razsvetljeval predore in tudi sam hipno zavrl vlak, ako bi službeno osebje znamenj prej ne videlo ali ne slišalo. Na ta način bi bile izključene nesreče vsled trčenja vlakov.

Vabilo na naročbo tamburaškega instrumentalnega lista „Lira“, ki bo izhajal vsaki 25. dan v mesecu. „Lira“ bo prinašala samo efektne v lahkem slogu sestavljene skladbe, uporabne za zabave, plese izlete itd. Vsebine „Lire“ bodo ko-račnice, plesni in zabavni komadi, kupleti za en in več glasov — (katerim bo podstavljen tudi klavirski izveček) — in ženski zbori s spremljevanjem tamburaškega zbora. Prva številka „Lire“ izide 25. januarja t. l., ter velja vse leto 10 K, za pol leta 5 K. Posamezne številke 1 K 20 vin. Naročila sprejema upravništvo „Lire“ v Ljubljani, Sodna ulica št. 4, II. nadstropje.

Dopisi.

Slovensko gledališče v Mariboru. Burka „Veleturnist“, ki se je igrala 9. t. m. pred skoraj polno dvorano, je uspela kaj dobro. Nudila je toliko zabave in smeha, da pač ne more biti nikomur žal zato, da si jo je ogledal. Že prvo dejanje, ki je pri vsaki igri navadno nekako pusto, je bilo tako živahno, da je človeka v resnici postavilo ne v gledališče, ampak tja ven v svet med resnične, prave dogodke. Ivana, soproga ravnatelja akcijske družbe je igrala tako dobro in se kretala tako prosto, kakor bi bila doma in ne na odru. Zora, njena hčerka, kot emancipirana študentka je bila isto tako izborna. Upamo, da jo bomo videli še čestokrat na našem odru. Milka, mlajša hčerka Dolinarjeva, ki se je razlikovala od svoje domišljave in do ravnopravnosti z moškimi stremeče sestre s svojo ljubko razposajenostjo in naivnostjo, je tokrat prvič nastopila v daljši ulogi in rešila svojo nalogo tako častno in izborno, da bi bilo pač škoda za naš oder, če bi se v bodoče odtegovala. Igrala je tako živahno, naravno, da bolje ne igra niti igralka po poklicu. Vedno je imela kaj, da je z mimiko ali tihimi prizori dajala igri popolnejši in lepši kolorit. Micika, rejenka Podhostnikova, je pa bila pravi tip nepokvarjene in zdrave planšarice. Ta naša zvesta igralka, katero smo občudovali že v raznih ulogah, nam je tukaj podala deklico, ki jo je vzgojila narava in gore. Odločna v vsem in vendar hitro v solzah, ko ji je dragi Janez nezvest. Omeniti je še Ljubico Piškurjevo, igralko in Minko, služkinjo. Najkrasnejše in najnaravnejše se je pač igralo v drugem dejanju. Pripomogla je do tega tudi za to igro čisto nova dekoracija, delo našega domačina g. Horvata, ki je naslikal Triglav in njega pogorje tako slikovito, da nas je kar vleklo iz gledališke dvorane tja ven v prosto naravo. Igralci so se tu v svoje vloge tako vživeli, da se ni razločilo, ali je to res samo le igra, ali pa se godi v resnici. Že v prvem dejanju je Dolinar, posebno pa ko so ga hoteli fotografirati njegovi častilci, igral tako izborno, da bi človek dejal, da gostuje igralec iz kakega gledališča pri nas. In njegov nastop je po-

stajal od stopinje do stopinje mičnejši in naravnjejši in se je vzdržal tudi na višku do konca igre. Josip Poljanec, njegov svak, je tokrat igral zelo dobro starega stričeka. Dr. Drago Poljanec, njegov sin, ki je ljubil Zoro, je s prav spretno roko ozdravljaval emancipiranko. Njegov nastop je bil kaj originalen. V tretjem dejanju, ravno pri dvoboju je nekoliko odnehal in ni dovolj pretresljivo omahnil na stol. Tu je tudi Zora, ki bi se morala veliko bolj prestrašiti, nekoliko malomarno klicala na pomoč. Da se ta prizor ni igral s tako vneto kot drugi, se je precej čutilo in to pojemanje se je proti koncu tretjega dejanja dokaj opazalo. Hribernik pl. Skaza, ki je prinesel vest, da je Dolinar imenovan častnim članom „Slov. plan. društva“ in da mu to nalaga častno nalogo, da odkrije severno pot čez Triglav, je stari naš dober igralec. Vendar nas je v tej igri s svojim nastopom spominjal preveč na Grünšpekta v igri „Krasna Lida“. Ta enakost je precej motila. Janko Planinac, pisatelj, od katerega je Dolinar prepisal tista vznemirjena pisma o vratolomnih izletih, tokrat v celoti ni bil pristen, dasi so njegovi posamezni nastopi bili dobri. Kot mladostni komik, eventualno ljubimec, je on vsekakor nedosegljiv, ali v pisatelja, v njegove ideale se ni mogel docela vglobiti. Sicer pa je to naša tako izvrstna moč, da bo to gotovo drugje popravil. Dr. Črviček, urednik „Svetilnika ob Adriji“, je bil to pot zelo dober. Podhostnik, vodnik, je bil v svojem elementu, pristen hribovec. Isto tako njegov sin Janez, ki se je zagledal v oči študentke Zore, a konečno le spoznal, da ni za njo. Prav za prav ga je do tega privedla njegova Micika, ki je hotela v gledališče za igralko, samo za voljo tega sitneža. Omenim naj še fotografa, ki je bil drugače prav dober, bil je le nekoliko preokoren in Petra, slugo pri Dolinarju. — „Dramatično društvo“, in z njim vsi njegovi sodrujci, bodisi prireditelji, izvrševalci ali uradništvo, smejo biti ponosni na svoje uspehe. In v prvi vrsti gre hvala našemu neumornemu režiserju g. Medvedu za njegov trud in vrlim damam in gospodom, ki se ne plašijo žrtev, ki je polagajo na altar domovine, da žrtvujejo svoje skromne proste urice z vajami in zmizovanjem na odru. — Od predstave do predstave se igra boljše in prihodnja predstava „Graničarji“ ali „Proščenje na sv. Elija dan“, ki se igra 23. t. m. bode se gotovo igrala še krasnejše.

Štajerske novice.

a **„Kmečki“ poslanci „Kmečke“ zveze.** Sicer je nejasno, ali se z ustanovitvijo Vseslovenske ljudske stranke obstoji žalostni politični nestvor, ki se mu je dalo ime „Kmečka“ zveza ali ne. Pa ime je postranska stvar. Farovži delajo politiko — naj si že potem zapeljanemu kmečkemu ljudstvu pripovedujejo, da obstoji za politične naivneže vselovenska ljud. stranka ali „Kmečka“ zveza. Kako brezobzirno znajo postopati ljudje, katere so kmetje izvolili za svoje kmečke poslance, to so dokazali poslanci „Kmečke“ farovške zveze sedaj že v dveh slučajih v Gradcu. Zadnjič so glasovali za zvišanje deželne doklade na pivo, ne da bi niti najmanj pomislili na interese Savinske doline; naj hmeljarji poginejo — to je gospodom dahovnikom, ki bi se na vsak način za kake drobtinice radi prikupili graškim mogočnikom v dež. odboru, vsejedno. Sedaj so pa po svojem „kmečkem“ zagovorniku, znanem ljudomilemu odvetniku dr. Benkoviču proglasili, da zagovarjajo bernjo, torej samo kmetom naložen davek in da še celo hočejo, naj bi se duhovnikom zvišale že itak masne plače in dohodki! Ta izjava dr. Benkoviča, ki je notranje vse drugo prej ko klerikalec, kaže jasno, da so poslanci kmečke zveze v prvi vrsti odvisni od farovžev in da imajo v prvi vrsti skrbeti za interese duhovnikov! Mirno priznamo, da imajo tudi duhovniki pravico zagovarjati izboljšanje svojega položaja, če imajo to žalostno korajžo z ozirom na to, da so samci, da imajo velika posestva in odirajo že tako ali tako ljudstvo pri štolninah. Ali da duhovniki izrabljajo interese celega naroda za se in ga slepijo, da delajo njemu koristno politiko, to je brezvestno. Brezvestno in nepošteno je, ako se da kdo v interesu lastne osebe upreči v to klerikalno politiko! Nemški klerikalci, med njimi celo duhovniki, niso imeli poguma, da bi priznali pred celim svetom, da delajo za se; naši klerikalci so to v deželnem zboru mirno in s ciničnim zasmevanjem lastnih volilcev storili. To smo pribili v premišljevanje vsem, ki se še niso dali popolnoma upreči v duhovniško politiko. Mesto da bi kmata varovali novih bremen, mu jih mirno nalagajo še več!

a **Domači prepri v nemškem taboru.** Graški odvetnik, dež. posl. dr. Kaan je naenkrat odložil vsa svoja mesta v deželnozborskih odsekih in so se včeraj izvršile nadomestne volitve. Dr. Kaan je za javnost povedal, da je storil to iz zdravstvenih ozirov, v resnici pa zaradi preprirov s svojimi dragimi nemškimi brati. Gre se za velike difference glede delovanja „Südmarke“ in „Schulvereina“. Na eni strani se borita dve struji glede sodelovanja nemških klerikalcev, na drugi pa se pojavlja mnenje, da je nemoralno in pa tudi neplodno delo, ako se zidajo nemške šole ponemčevalnice v slovenskih krajih mesto da bi se gledalo na materijelno in duševno povzdigo lastnih rojakov pravih Nemcev.

a **Sodni dan** je bil za naše klerikalce včeraj v Gradcu. Najprej so jim dali brco nemški nacionalci za uslugo, katero so jim storili pri glasovanju za zvišanje deželne doklade na pivo; vkljub vsemu mešetarjenju so glasovali za dr. Kukovčev predlog. Pa tudi njihovi klerikalni nemški somišljeniki so uavzlic dr. Koroščevemu trdnj pustili slovenske klerikalce na cedilu in jih mirno do kosti blamirali kot „kmečke“ poslance. So pač boljši politiki ko g. dr. Korošec s svojo tovaršijo!

a **Predlog dr. Kukovca v dež. zboru**, da naj slovenski otrok obiskuje slovensko šolo, imenuje „vahtarca“ perfiden in zloben! Zakaj pa si celjska poslanca nista upala polemizirati proti njegovi utemeljitvi?

Zdravniki in socialno zavarovanje. Proviz. dež, organizacija avstr. društva nemških zdravnikov na Štajerskem je poslala ministru za notranje zadeve in socialnopolitičnemu odseku v državni zbornici sledečo brzojavko: V Gradcu zbran zastopniki avstr. nemškega zdravniškega društva ugovarjajo odločno proti temu, da bi se sprejele osebe, ki imajo nad 2.400 kron letnih dohodkov, v obvezno bolniško zavarovanje. Zdravniki so se zmiraj zavedali svojih dolžnosti napram občnemu blagru in bodo tudi vnaprej radi pomagali ubožnejšim slojem prebivalstva, vkolikor jim to dopušča njihovo lastno mnogokrat slabo gnotno stanje. Od 12 tisoč avstrijskih zdravnikov jih izkazuje po statističnih podatkih 50% pod 2.400 kron rednih dohodkov. Zategadelj se nam zdi skoraj zasmehovanje, da bi uživale osebe, ki majo nad 2.400 kron rednih dohodkov zastojnsko zdravniško pomoč. Tovariši, ki so navajeni računati višje honorarje, bi sicer ne bili prizadeti, pač pa slabše stoječa masa zdravnikov. Izjavljamo, da ni za nas nobene kompenzacije za zvišanje dohodninske meje pri socialnem zavarovanju; tako zvišanje pomenja za nas in za vse avstrijske zdravnike brez razločka narodnostni boj.

a **Občni zbor „Celjskega pevskega društva“** se vrši v četrtek 27. t. m. ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“.

a **Veslovenski sokolski zlet v Celje.** „Vahtarica“ piše, da bodo morale oblasti ob tej priliki v „največji meri skrbeti za varnost osebe in imetja mestnih prebivalcev“. Prav je tako! Pa treba bo zlasti srbeti za osebe in imetje slovenskih meščanov pred nemškimi razbijači in tatovi — in to bodo oskrbele politične oblasti in ne celjski magistrat kakor je „vastarica“ že itak tudi sama priporočala.

a **Ballogh — šel!** Po Celju se govori, da so znanega Ballogha pri „vahtarici“ odslovili. Mnogi nemški trgovci in obrtniki ter tudi drugi pametni celjski Nemci niso zadovoljni z njegovim netenjem večnih bujskarij in preprirov.

a **Anton Seebacher**, pilar v Gaberju pri Celju, je velik nemški zagrzec. Vprašamo ga, ali mu slovenski denar tudi tako smrdi kakor slovenski jezik. Najbrž ne, sicer bi ne vozil svojih pil na sejme v Mozirje, Konjice itd.

a **Častno kolajno za 40letno službovanje** je dobila služkinja Ana Trenk pri rodbini Elsner (major Pišely) v Celju.

a **Za Družbo sv. Cirila in Metoda** se je nabralo v nabiralnikih pri „Stadt Graz“ 5 K in pri gospej Ploj na Bregu 5 K.

a **Mesto okrožnega zdravnika** bo v kratkem izpraznjeno v lepem spodnje-štajerskem trgu. Interesenti se naj obrnejo za nadaljna pojasnila na g. dr. Janka Serneca, zdravnika v Celju.

a **Pisava krajinskih lastnih imen** je bila dosedaj zelo negotova. Kako se naj piše n. pr. Gornjigrad, Gornji grad ali Gornji Grad? In takih slučajev je vse polno. Sedaj skuša dr. J. Tominšek uvesti enotno dosledno rabo. Prvi del tozadevne razprave je izšel v 1. št. let. „Zvona“.

a **Iz Vojnika.** Za narod vneti in goreči dopisnik „Straže“ je v jedni zadnjih številki zadrževal, kako da se širi in šopiri pri nas nemški otroški vrtec. Mi smo o tem vrtcu že zdavnaj poročali, kako slabo napreduje — seveda po zaslugi dopisnika „Straže“, ki že toliko let osrečuje in brani vojniško slovenstvo. Bila je zadnjič božičnica nemškega vrtca — in dež je šel, pa so se vračali vsi otroci pod enim dežnikom, kakor se pripoveduje po trgu. Ali tega ni videl vneti „Stražar“, ki še tudi ne ve, da obiskuje ta nepotrební vrtec 6—7 otrok. Gospodje, odprite oči in se prepričajte, potem šele informirajte častito „Stražo“ in napadajte Ciril-Metodovo družbo, da še ni ustanovila v Vojniku vrtca. Začnite pa najprej pri sebi, saj tako plodonosno delujete v Vojniku, da se že povsod vidijo uspehi vaše malomarnosti in lenobe, samo strupeni jeziček in zabavljanje še ni povsod dovolj.

a **„Slovenski Branik“**, glasilo „Družbe sv. Cirila in Metoda“, stopa v II. letnik svojega obstoja. List, ki prinaša toliko bogate informativne vsebine in je za razvoj in napredek slovenskega obrambnega dela življenjskega pomena, je žal še tako malo poznan, dasi stane celoletno komaj tri krone. — Pozivamo naša narodna društva, zlasti

Ciril-Metodove podružnice, naj ga povsod razširijo, da se vdomači v vsaki slovenski hiši. Na delo za našo obrambo!

a **Ciril-Metodova podružnica v Ribnici na Pohorju** je priredila v nedeljo 9. t. m. lepo uspelo domačo prireditev, ki so jo posetili tudi naši sosede iz Vuzenice, Vuhreda, Lehna, Št. Lovrenca in Maribora. Pogrešali smo marsikoga izmed domačinov, vemo tudi, kdo vedno za to poskrbi, samo če le koristi skupni narodni stvari, o kateri go-tovi ljudje vedno govorijo. v resnici pa proti de-lajo. V imenu glavne Družbe je govoril g. Prekoršek iz Celja, ki je prav poljudno razložil na-loge, ki jih zasleduje Ciril-Metodova družba ter zlasti kazal na velike dolžnosti, ki čakajo na mlado podružnico, ki se je ustanovila v Ribnici. Navzoči so z zanimanjem poslušali g. govornika. Na spo-redn je bila tridejanka „Čevljar“, ki se je igrala v splošno zadovoljnost kar najboljše, pevski zbor nam je zapel več lepih umetnih in narodnih pe-smij. Veliko sveče in še več veselja nam je pa pripravila šaljiva tombola. Hvala vsem, ki ste se tndili za to narodno prireditev, naj bi podruž-nica nam skoro zopet pripravila kaj enakega!

d **Iz Trbovelj.** Zadnjo nedeljo, 9. t. m. je zborovalo učiteljsko društvo za laški okraj v Zidanemmostu. Bil je to letošnji občni zbor. Iz po-ročila tajnika tov. Leberja posnamemo, da ima društvo 67 članov, torej s par izjemami se zdru-žujejo v društvo vsi učitelji in učiteljice laškega okraja. Nekateri t. s. štirje niso zapisani v no-beni učiteljski organizaciji in prav je omenil predsednik Gnus, da so to paraziti, ki se rede od truda in dela drugih. Predsednik omeni dalje, da je namestništvo sprejelo v pravilih „Zveze slov. štajerskih učiteljev in učiteljic“ tudi točko o na-rodni vzgoji. Nekaj časa se je vlada upirala po-trditi to točko, a ker ima nemški „Lehrerbund“ tudi to v pravilih, se je vendar udala in potrdila pravila v tem smislu. Seveda je bilo treba odloč-nega koraka od strani vodstva. To bi bilo pa vendar lepo, da bi mi ne smeli naroda navajati k narodni zavesti, čim počenjajo naši severni so-sedje, kar jim drago zoper nas. Občni zbor je do-volil na predlog tov. Kuharja „Zvezi jugoslov. učit. društev“ 10 K za razširjanje „Učit. Tovariša“ med slov. učiteljske pripravnike, ki dobe list za-stonj. Članarina se je določila zaradi velikih stroškov za razne liste in knjige 5 K, kazni za neopravičeno odsotnost pri zborovanjih na 40 vin. Po rešitvi manj važnih točk dnevnega reda se preide k volitvam. Predsednikom je bil izvoljen z 32 izmed 33 oddanih glasov obče priljubljeni požrtvovalni stari predsednik tovariš Ant. Gnus iz Dola. Nato je sledil burni aplavz in srčna ovacija glavi našega društva. Odbornikom so bili izvoljeni sledeči tovariši: Jurko, Sorčan, Kuhar, Moll, Meško, Lebar, gđc. Umberger in Volc. Za leto 1910 so se določila 4 zborovanja s časni pri-mernimi predavanji in eden zlet v majniku. Smelo lahko trdimo, da to najmlajše učit. društvo na Štajerskem trdno stoji in se res lepo razvija in razcvita in bode vsikdar tvorilo močno vejo naše organizacije. Tukaj pa ne smemo pozabiti moči, ki to društvo drži in to je sedajni predsednik in navdušen boritelj za učit. pravice g. Ant. Gnus, nadučitelj na Dolu pri Hrastniku. Da bi še dolgo let predsedoval našemu društvu! Prihodnje zboro-vanje bode 10. aprila na Zidanemmostu. Predava gđc. Rieger. Vsem onim pa, ki se nočejo udeleževati naših zborovanj iz kateregakoli vzroka, kličem: Zavednejše novo leto! — K—r.

a **Iz Vuzenice.** V zadnjem poročilu je nekaj pomotoma izostalo. Da se je veselica mogla vršiti tako sijajno, posebno pa da se je srečolov tako izborna obnesel, zato gre hvala gospodu cand. prof. Ivanu Mravljaku, ki je z veliko požrtvovalnostjo zbiral dobrotke in prevzel vse pisarniške posle, ravnaajo se po geslu: Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan.

a **Iz Rajhenburga.** Planinski ples (ki ga pa ni priredila „Posavska podružnica Slov. plan. društva“, kakor je bilo splošno mnenje, ampak „Društvo za tujski promet“) je prav lepo uspel. Gornji prostori Unschuldove gostilne so bili na-tlačeno polni, tako, da pozno došli gostje niso dobili prostora. Posetili so to vsakoletno veselico gostje iz Brežic, Krškega, Sevnice, Zidanega mosta in drugih bližnjih krajev. „Žegnanje na Kumu“ je predstavljaj ta planinski ples, in zares se je človek čutil na božjem potu kjer se snidejo do-mačini in tujei, da tudi malo porajajo. To vam je bilo vrenje in šumenje, veselje in radost. Prav pridno se je pri kramarcih nakupovalo raznih spominov zase in svojim ljubim, in vrtelo se je ob godbi pridnega Napolitana. Vse je bilo v naj-lepšem redu in primerno opremljeno — le „mež-narija“ je tokrat ni pogodila. Opazili smo, da se

je tam točilo neko „Engelwein“, to je vino kup-ljeno od nekega nemškega konsorcija v Laškem trgu. Ali je prirediteljem vinarska zadruga v Celju popolnoma neznana? V splošnem pa čestitamo prirediteljem „Žegnanja“ prav iz srca na lepem vspehu in gre posebna hvala gospodu na-čelniku postaje S. Rainerju za njegovo nesebično požrtvovalno delo, ki bo prineslo društvu dokaj lepega dobička. Na svidenje tedaj na prihodnji enaki veselici!

Iz **Žetal pri Rogatcu.** Dolgo, dolgo je hodil provocirat in si iskat zaslužnega plačila privan-drani madžarski kramar Peterfi. Ob vsaki priliki je na nečuvnen način zmerjal in blatil naše požrtvo-valno učiteljstvo, zahajal je nalašč v gostilno g. Berlisga, samo da bi tam izzival navzoče učitelje in druge goste. V nedeljo dne 10. januarja zvečer je prišel ta nebodigatreba zopet v našo družbo in začel tam mirno sedečega učitelja g. Z. in sploh vse učiteljstvo na grd način napadati in zmerjati, a tokrat ga je zadel Damoklejev meč. Na njegova izzivanja g. Z. delj časa ni reagiral, ko pa je P. čim dalje tem hujše zmerjal in celo grozil, da, če si mu učitelj predzne ugovarjati, ga takoj umori, stopi g. Z. proti njemu in ga z mrnimi besedami zavrne. Ker pa tudi to ni nič pomagalo, se je spom-nil vendar g. Z., da v njegovih žilah ne teče ribja kri. Nato je P. zamrmral nekaj o milijardah zvezd, tiho pobral kosti svojega rojstva in jo korajžno odkuril.

a **Iz Gornje Radgone.** V „Narodnem Dnev-niku“ štev. 4 čitam med drugim dopis iz Gornje Radgone, kateri kritizira našega gostilničarja g. Leopolda Karbaša-a in njegovo rodbino. Resnici na ljubo moram povdarjati sledeče: Krivilo se je mene, da sem jaz ta dopis sestavil, kateri ima neutemeljeno in neresnično podlago. Gorjeadgon-ski Slovenci imamo le jedno slovensko gostilno in to je gostilna ga Leopolda Karbaša.

Da v to gostilno radi vljudne postrežbe za-hajajo tčntam Nemci, je samoobsebi umevno, ker obrtnik, kateri hoče vsakemu postreči, ne pozna tozadevno nobene razlike. Rečem samo v imenu svoje osebe kakor v imenu vseh drugih prijate-ljev in znancev, da je bila napram nam, kot Slo-vencem, postrežba vedno ista in prijaznost vedno tolika, da več ne moremo zahtevati. V imenu dobre stvari želim gdu Karbaša naj njegovo po-djetje uspeva in se razvija! — Josip Zemljč, posojilnični tajnik.

a **Iz Maribora.** „Slovanska Čitalnica“ pri-redi v soboto, dne 15. t. m. zabavni večer v mali dvorani „Nar. doma“. Začetek ob osmih zvečer.

a **Imenovan** je za vinarskega pristava v 10. pl. razredu pri c. kr. namestnji v Gradcu gosp. Jakob Žnidarič, dosedaj kmetijski potovalni učitelj v Voloski.

a **Obiskovalci zimske kmetijske šole v Andritzu pri Gradcu** prirede v soboto, dne 22. t. m. v veliki dvorani g. Remschmidta v Andritzu plesni venček. Svira godba c. kr. pešpolka št. 7. Vstopnina 1 K. Začetek ob 7. uri zvečer. Med obiskovalci šole je več Slovencev.

a **Skrben mesar.** Pred graškim okrajnim sodiščem se je imel zagovarjati mesar Ogrinc za-radi tega, ker je prodajal mast, v kateri je bilo mnogo loja, za pravo svinjsko mast. Ogrinc se je zagovarjal s tem, da se baje na tak način svinjska mast mnogo bolje in dalje drži. To je sicer hvale vredno — a mojster Ogrinc je po-zabil za svojo izborna mast tudi znižati ceno. Vsled tega je bil obsojen na 40 K globe.

a **Olilani nemški akademiki.** V torek se vršil v Gradcu ples nemških tehnikov. V sredo zjutraj so šli natrkani nemški visokošolci po Ja-kominski in Gosposki ulici domu ter grozno raz-sajali. Najprej so se stekli med seboj, pri čemur so odtrgali inženirju Rainerju iz Beljaka polo-vico hlačnice. Potem so nadlegovali in opsovali vse mimoidoče, posebno ženske. V Sackstrasse so vrgli neko dekle na tla. Policija je imela že poprej konflikte z njimi, tam je pa vendarle pri-jela jednega izmed surovih fantičev. Drugi so vsled tega stražnika napadli, kateri se je moral z golo sabljo braniti. In ti ljudje hočejo pozneje v slovenskih in — nemških deželah širiti višjo „kulturo“!

Druge slovenske dežele.

a **Kranjski deželni zbor.** V predvčerajšnji popoldanji seji so se odobrili razni računski zaključki (učiteljskega pokojninskega, normalno šol-skega, ustanovnega, pokojninskega zaklada za de-želne uslužbence, grmskega zaklada, deželno-kul-turnega, muzejskega, melioracijskega, bolničnega, blazničnega, porodničnega in najdenškega, pokoj-ninskega zaklada okrožnih zdravnikov, gledališ-kega, garancijskega zaklada dolenskih železnic, deželnega posojilnega zaklada, deželnega zaklada). — Posl. Jarc utemeljuje svoj nujni predlog v zadevi krivičnega postopanja graškega preskuševališča za živila. — Dr. Šusteršič stavi i n-r-pelacijo v zadevi prodaje lesu iz deželnega gozda v Podmolniku. (Glej „Narodni Dn.“ št. 1.: Kako kranjski klerikalci gospodarijo). Dr. Šusteršič pri-znava, 1. da je bila dežela s prodajo tega lesu tesarju Pustu za 15.048 K občutno oškodovana, ker on sam ve za nekoga, ki je obljubil 28.000 K; 2. da je bila pogodba, sklenjena s Pustom, proti-postavna, ker je bila sklenjena pod roko in ne

kakor je predpisano, potem javne konkurence. No torej, zakaj pa se je „Slovenec“ zaradi tozadevnih notic „liberalnega“ časopisja toliko razburjal? — Jutri je zopet seja.

z V Ljubljani je umrl včeraj zjutraj nadučitelj in vodja III. mestne deške ljudske šole g. Leopold Armič, star 68 let.

z Prepovedana drama. Kranjsko deželno predsedstvo je prepovedalo uprizoritev izvirne trodejanke „Grča“, v kateri se pledira za strpnost in versko toleranco, češ, da je smoter igrokaza poveljevanje svobodnega mišljenja in poniževanje krščanske cerkve.

z Smrtno ponesrečil je v tovarni Ivana Demića na Lancovem pri Radovljici 19 letni tesarški vajenec Ivan Grohar iz Gorice. Pri žaganju hlodov ga je vrgel hlod tako močno, da je obležal in kmalu umrl.

z Javni politični shod v Trstu priredi dne 16. t. m. politično društvo „Edinost“. Državni in deželni poslanec bosta polagala račun o svojem delovanju. Dne 23. t. m. je pa občni zbor polit. društva „Edinost“.

z V Trstu so zaprli uradnike tamošnje filijalke kreditnega zavoda E. Lupetina, ker je na sumu, da je na škodo zavoda ponaredil neko pismo za 5780 K. Sumi se, da je tudi on kriv goljuške pred par meseci, s katero je bila banka oškodovana za 9000 K.

z Velikomestna luža. V Trstu so zasačili v nekem „gledališkem“ hotelu, kjer so stanovali razni „umetniki“ in „umetnice“ iz obskurnih varijetejev in šantanov, predvčeraj zjutraj veliko družbo „gospodov“ in „dam“ v stanju, kakor ga slikajo v zgodovini o takozvanem Parc-aux-Cerfs (Jelenov gozd) à la Ludvik XV. Lastnico hotela so zaprli.

z Na lovu je ponesrečil višji policijski svetnik Karl Frenner v Trstu. Bil je zadet v hrbet od strela iz puške, nabite s šibrami. Njegovo stanje je nevarno. Bajje je strel sprožil nek lovski čuvaj.

z Žalosten slučaj. Pri Sv. Roku na Goriškem je neka 14 letna deklica zanosila z lastnim 17 letnim bratom.

Po svetu.

v S cijankalijem se hotel rešiti upnika. Korporal Faraco 8. huzarskega polka v Verdunu, ki je, kakor smo poročali, nameršal v juho za moštvo njegove eskadrona cijankali, je poslal polkovniku pismo, v katerem čin priznava; pravi, da se je hotel rešiti svojega upnika kavalerista Tomasa, in da ni nič pomislil, da bi mogel tudi druge vojake zastrupiti.

v Proces Janine Borovske. 10 t. m. so se imele izdajati vstopnice k porotni obravnavi proti Janini Borovski, ki se je pričela 12. tm. Pri tem pa je došlo do sila bučnih prizorov. Razdelitev vstopnic za dame je bila napovedana na 10. uro dopoldne; vstopnice je hotel deliti vodja kazenske sodnije osebno. Že ob 8. pa se je nabralo pred dotično pisarno do 400 žensk vseh stanov, ki so čakale na vstopnice. Ko je došel dvorni svetnik Pogozelski ob 9., je bila tolika gnječa pred njegovo pisarno, da ni mogel niti do vrat. Naročil je na to policijo, da bi spraznila hodnik. Došlo je 20 policajev, ti so po hudem boju napravili red in mir. Da bi se ženske odpravilo, je končno vrgel med nje večje število vstopnic, in stem se je še le začel pravi ravs in kavs! ☞

v 40.000 litrov olja je zgorelo v steklarni v Simeringu. Vnela se je posoda, v kateri je bila ta množina olja. Goreče olje se je razlilo in teklo na vse strani. Delavstvo in požarna bramba je mogla le okolico obvarovati nesreče s tem, da je toke gorečega olja napeljevalo v tire, kjer niso bili nevarni.

u Imenitno zna računati javni „bilježnik“ (notar) dr. Kostić v Karlovcih, znani Rauchovec in bivši Rauchov saborski kandidat. Rauch mu je naklonil to notarsko mesto, ker je bila tam še neizvršena zapuščina srbskega patrijarha Brankovića. Dr. Kostić si je računal za „trud“, ki ga je imel v zapuščinski razpravi, nič manj nego 127.800 K, t. j. eno šestino cele zapuščine. Za „pručevanje“ spisov znaša račun 55.465 K. To „pručevanje“ je razdelil brihtni dr. Kostić v stroškovniku v 1) navadno, 2) točno, 3) posebno točno in 4) posebno točno in precizno. Za prodajo premičnin zahteva za sebe 3630 K, a prodale so se za 1965 K. Za jeden narok zahteva 47.000 K, t. j. za eno uro 4000 K. Nadalje zahteva 5000 K, češ da mu je pri „pručevanju“ spisov oslabil vid. Dalje zahteva 5000 K za „držanje skupnega duševnega materiala, zadržanega v spisih, v lastnem spominu“, itd.

v Železniška nesreča. V bosanskem Travniku je trčil vsled napačno premaknjenih tračnic mešan vlak v tri toverne vozove. Jeden popotnik in trije sprevedniki so bili lahko ranjeni.

Velikanske zaloge biserov so našli na južnih pobreežjih otoka Sahalin. Biseri so baje posebne dozda silno redke vrste. Iz Londona poročajo, da bo cena biserov vsled te najdbe jako padla.

v Razžaljena ogrska država. Blagajnik mestnega tramvaja v Temešvarju Christian ni v gledališču vstal, ko se je igral Rakocijev marš. Zato je v disciplinarni preiskavi in veliki župan zahteva njegov odpust.

v Žepna tatica. V Budimpešti je te dni neki tajni policist videl vstopiti v brzovlak proti Dunaju mladega ogrskega plemenitaša v družbi neke dame, ki se mu je zdela precej sumljiva. Policist je paru sledil na brzovlak in videl, da je dama izstopila že na prihodnji postaji. Prijel jo je in dobil pri njej plemenitašovo listino z 20 tisoč kronami. Izkazalo se je, da je zalotil nevarno mednarodno tatico Kovacs.

v Velika rodbina. V Reko je došla 9. jan. velika rumunska rodbina, obstoječa iz 200 glav, da bi se izselila v Peru (Južna Amerika). Od pradedov do zadnjega dojenčka so bili vsi člani ene in iste rodbine. 89 letni praded je vodil samo celotno rodbino čez morje.

v Star zaljubljenec. V Pečuhu se je obesil 98 letni bogati mešan Makai zaradi — ljubezni. Bil je zaljubljen v 16 letno lepo deklico, katera ga je zaradi denarja hotela tudi vzeti, a ji tega stariši niso dovolili. Iz obupa se je na to zaljubljeni starček obesil.

v Eksplozijo v Steinerjevi hiši na Dunaju je najbrž provzročil kak blazen človek iz maščevanja. Steiner je bil namreč pred leti poročevalec za deželno blaznico v nižjeavstr. deželnemu zboru. Tudi proti deželnemu višjemu inšpektorju Cserenju se je pred kratkim časom poskusil enak atentat.

v Legar v Osjeku. V Osjeku je zadnji čas zbolelo zelo mnogo oseb na legarju. V mestu vlada zaradi tega velika poparjenost četudi se tradijo oficijelni krogi, da bi celo zadevo nekako prikrili. Bolniki so iz premožnejših rodbin.

v Proces Janine Borovske se je pričel pred krakovsko poroto dne 12. jan. Obtožena je, da je umorila krakovskega odvetnika dr. V. Levickega. Borovska je prišla pred porotnike črno oblečena in nosi gost pajčolan. Hodi trudno in vlača noge za seboj; pozna se ji, da je bolana. Predsednik ji je dal prinesiti fotelj za sedenje.

Ubogi poslanec. Češkoker deželni poslanec berači s posebnim okrožnicami po vseh župniščih, češ, da je prišel ob vse premoženje. Prej je bil mizar, ko je pa postal politik, je prenehal delati in zapravljal je vse, kar je imel.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Posvetovanje mladočeških poslancev.

z Praga, 13. jan. Mladočeški poslanci se danes tukaj posvetujejo o rešitvi vprašanja glede češkega deželnega zbora. Mladočeši zahtevajo, naj bi se pogajanja vršila v Pragi. Prično se prihodnji ponedeljek. Ako se doseže med Nemci in Čehi sporazum, bode češki deželni zbor sklican 1. februarja in bode zasedal do 12. februarja.

Škof dr. Nagl proti slovanskemu liturgičnemu jeziku.

z Trst, 13. jan. Škof dr. Nagl je poslal predsedniku političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri dr. Šimona Kureliču v Pazinu pismo, v katerem pravi, da tržaško-koperski ordinarijat ne more vzeti na znanje resolucij, katere so se sklepale na političnih shodih društva proti odpravi slovanske liturgije v isterskih cerkvah, ker stoji na stališču, da se politične stranke ne smejo vmešavati v čisto cerkvena vprašanja, v katerih da se moramo pokoriti papeževim odredbam.

Khuen-Hedervaryjevo ministerstvo.

Budimpešta, 13. jan. Grof Khuen-Hedervary bo v nekaterih dnevih sestavil svoj kabinet. Lukacs bo finančni, Hieronimy trgovski minister. Vavrik še ni dal odgovora glede justičnega portfelja. Za hrvaškega ministra določen Nikola pl. Tomašič. Honvedski minister bode major Hazay.

Budimpešta, 13. jan. Glasilo košutijancev izjavlja, da bodo košutijanci proti novi vladi v opoziciji.

Svetovni rekord v aeronautiki.

d London, 13. jan. Včeraj je dosegel na polju pri Los Angelosu Paulhan svetovni rekord. Vzletel je 1380 m visoko. Vzlet, katerega se je kontroliralo, se je izvršil v 50 min. 46 sek.

Postava proti trgovini z dekleti.

d Washington, 13. jan. Spodnja zbornica je sprejela postavu proti trgovini z dekleti.

Obrambni vestnik.

a Odgovor Roseggerju. Za obrambni sklad družbi sv. Cirila in Metoda so se nadalje prijavili sledeči p. n. gg.: 521. Ženska podr. Gornji grad (plačala 200 K); 522. Kocmt Marica, učiteljica v Majšpergu bl. Ptuja; 523. Lah Ignac, Sarajevo (plačal 100 K); 524. Majdič Vinko, veletržec Kranj (plačal 200 K); 525. Goriški dijaki; 526. Bralno društvo v Trebnjem (plačalo 80 K); 527. Endlicher Pavel, rud. inž. v Ljubljani (plač. 40 K); 528. Mestna občina Novomesto; 529. Okrajna posojilnica v Bovecu (plačala 50 K); 530. Strelnski in keglavski klub Roš-Hrastnik (plačal 60 K); 531. Narodna čitalnica v Črnomlju (plačala 50 K); 532. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Trebnjem (plačala 78 K); 533. Podružnica družbe sv. C. in M. na Škofljici (plačala 100 K).

Dijaški kuhinji v Celju

so darovali od 1.—7. tm. sledeči gg.: Fran Stiplovšek, Voitsberg 2 K; Matija Sajko, Postojna 2 K; dr. Jos. Georg, odv. v Šmarju 10 K; Ant. Petriček, naduč. v Žalcu 2 K; A. Turnšek ml., Rečica 7 K; Jos. Berlsig, trg. v Rogatcu 5 K; Jos. Gajser, Brežice 2 K; Ivan Munda, ckr. dež. vet. refer. v Ljubljani 5 K; Fran Heric, Praga 1 K; Fran Papst, žel. pristav, Celje 3 K; dr. L. Gregorec, kanonik v Novi cerkvi 2 K; dr. Juro Hrašovec, odv. Celje K 3:30; dr. A. Žizek, zdr. v Ormožu 5 K; J. Pauer, trg. v Braslovčah 10 K; J. Sitter ckr. sodni sv. v Brežicah 5 K; P. Wudler, naduč. v Ljubnem 5 K; Matija Frece, žup. v p. v Petrovčah 20 K; Regina Vasič, ckr. dvorn. svetnika udovala Celje 10 K; Anton Mender, Mozirje 2 K; A. Šantel ckr. šolski svetnik v Gorici 2 K; A. Jager, poslovođa Zvezne trgovine v Celju nabral mesto venca pokojnemu g. Žagarju 45 K. Vsem darovalcem srčna hvala!

Tržne cene.

12. januarja.

Dunaj. Borza za poljedelske produkte. Vkljub medlejšim poročilom s tujih borz so se cene na tej borzi zvišale. Pšenica se je notirala za 10—15 vin. višje, rž za 15 vin., ječmen je bil slabši, oves je pri malem prometu vzdržal.

Budimpešta. Svinjad: ogrske stare, težke 152 do 153 v. mlade težke 156 do 160 vin., mlade, srednje 156 do 160 v, mlade, lahke 156—158 vin. zaloga 22.130 komadov. Prignano 474 komadov, odgnano 115. Ostalo torej 22.489 komadov. Tendence živahnejša.

Budimpešta. Pšenica za april K 14'30 pšenica za maj K 14'08, pšenica za oktober K 11'96, rž za april 9'93, rž za oktober K 8'96, oves za april 7'65, oves za oktober K —, koruza za maj 6'67, ogrščica za avgust 13'65 Pšenice se zmerno ponuja in kupnje. Tendence trdna, promet 8.000 q. Efektivna pšenica je za 5 vin. višja. Termini so bili spočetka trdni, pozneje so nekako popustili. Vreme megleno.

Sladkor. Trst. — Centrifugal Pilés prompt K 36³/₈ do K 37¹/₄, za jan.-marec K 36¹/₂ do K 37³/₈. Tendence: trdna.

Sladkor. Praga. Surovi sladkor prompt K 39'20, nova kampanja kron 25'60. — Tendence trdna. Vreme: lepo.

ZAHVALA.

Marija Lorbekova vdova po pokojnemu učitelju gospodu Pavlu Lorbeku pri Sv. Miklavžu, se zahvaljuje iskreno

„Prvi češki splošni delniški družbi za zavarovanje na življenje v Pragi“,

katera mi je po svojem tukajšnjem zastopniku gosp. Alojziju Terčeku nemudoma izplačala celo zavarovano svoto, akoravno je bil moj pokojni mož zavarovan pri njej komaj dobri 2 leti.

Toplo priporočam ta zavod vsakemu, ki bi se hotel zavarovati na življenje, ker zasluži gotovo prednost pred vsakim drugim takim zavodom.

CELJE, meseca prosinca 1910.

Josip Jagodič l. r., Franc Kocjan l. r. priči.

Marija Lorbek l. r.

43